

corrigere te hodie. Quid differis in crastinum? Longa vita erit: ipsa longa, bona sit. Prandium bonum longum nemo differt, et vitam malam longam vis habere? Utique si longa erit, melius bona erit: si brevis erit, bene factum est, ut bona produceretur. Sic autem homines negligunt vitam suam, ut nolint habere malam, nisi ipsam. Villam emis, bonam quæris; uxorem vis ducere, bonam eligis; filios tibi vis nasci, bonos optas; caligas locas, et non vis malas; et vitam amas malam. Quid te offendit vita tua, quam solam vis malam, ut inter omnia bona tua tu solus sis malus?

XV. Ergo, fratres mei, si aliquem vestrum vellem in parte corripere, forte audiret me: multos vestrum publice corripio; omnes me laudant; audiat me aliquis. Non amo in voce laudatorem, et in corde contemptorem. Cum enim laudas, et non te corrigis, contra te testis es. Si malus es, et quod dico placet tibi, displice tibi: quia si malus displicueris tibi, correctus placebis tibi, quod nudius tertius, nisi fallor, dixi. In omnibus verbis meis speculum propono. Nec mea sunt ista verba; sed Domino jubente loquor, quo terrente non taceo. Nam quis non eligeret tacere, et rationem de vobis non reddere? Sed jam suscepimus onus, quod ab humeris nostris excutere non possumus, nec debemus. Audistis, fratres mei, cum Epistola ad Hebræos legeretur: « Obedite præpositis vestris, et subditi estote; » quia ipsi vigilant pro animabus vestris, tanquam rationem reddituri pro vobis, ut cum gaudio hoc faciant, et non cum tristitia; non enim expedit vobis¹. » Quando facimus ista cum gaudio? Quando videmus homines proficere in verbis Dei. Quando laborat cum gaudio operarius in agro? Quando attendit arborem, et fructum videt; quando attendit segetem, et frugum in area prospicit

¹ Florus ad Hebr. XIII, 17.

ubertatem: non sine causa laboravit, non sine causa dorsum curvavit, non sine causa manus attrivit, non sine causa frigus et æstum toleravit. Hoc est quod ait: « Ut » cum gaudio hoc faciant, et non cum tristitia; non enim » expedit vobis. » Numquid dixit: Non illis expedit. Non. Sed dixit: « Non expedit vobis. » Nam illi præpositi quando contristantur de malis vestris, expedit illis; ipsa tristitia prodest illis, sed non expedit vobis. Nihil autem nobis volumus expedire, quod non expedit vobis. Simul ergo in dominico agro, fratres, bonum operemur, ut simul de mercede gaudeamus.

SERMO LXXXIII¹.

De verbis Evangelii Matth. XVIII: *Quoties peccabit in me frater meus, etc.*

I. HESTERNA die sanctum Evangelium admonuit nos non negligere peccata fratrum nostrorum: « Sed si » peccaverit, inquit, in te frater tuus, corripe eum inter » te et ipsum solum. Si te audierit, lucratus es fratrem » tuum. Si autem contempserit, adhibe tecum duos vel » tres, ut in ore duorum vel trium testium stet omne ver- » bum. Si autem et ipsos contempserit, dic Ecclesiæ. Quod » si Ecclesiam contempserit, sit tibi sicut Ethnicus et Pu- » blicanus². » Hodierna etiam die ad ipsam rem pertinet capitulum quod sequitur, quod modo cum legeretur audivimus. Cum enim dixisset hoc Dominus Jesus Petro, subjecit et interrogavit Magistrum, quoties ignosceret

¹ Alias 15 de verbis Domini. — ² Matth. XVIII, 15-17.

fratri qui in illum peccasset; et quæsit utrum sufficeret septies. Respondit illi Dominus: « Non solum septies, sed » etiam septuagies septies¹. » Deinde narravit similitudinem valde terribilem: « Quia simile est regnum cœlorum » homini patrifamilias, qui posuit rationem cum servis suis: » in quibus invenit debitorem decem millium talentorum². » Et cum jussisset, ut omnia quæ habebat, et omnis ejus familia, et ipse venderetur, et debitum solveretur, advolutus genibus domini sui, rogabat eum dilationem, meruit remissionem. Misertus est enim dominus ejus, sicut audivimus, et omne debitum dimisit illi. At ille debito liber, sed iniquitatis servus, posteaquam egressus est a facie domini sui, invenit etiam ipse debitorem suum, qui debebat, non decem millia talentorum, quantum ipsius debitum fuit, sed centum denarios: cœpit eum suffocatum trahere, et dicere: « Redde quod debes³. » At ille rogabat conservum, sicut et ipse rogaverat dominum; sed non talem iste invenit conservum, qualem ille dominum. Non solum remittere illi debitum noluit: sed nec dilationem dedit. Contortum rapiebat ad solutionem, jam debito dominico liber. Displicuit conservis; et renuntiaverunt domino suo quid actum esset: et dominus fecit adesse servum, et dixit ei: « Serve nequam, cum mihi tanta deberes, misertus » tui, omnia dimisi tibi; nonne ergo et te oportebat mi- » sereri conservi tui, sicut et ego tui misertus sum⁴? » Et jussit omnia, quæ illi dimiserat, exigi.

II. Ergo hanc similitudinem ad nostram instructionem proposuit, et admonendo perire nos noluit. « Sic, inquit, » et vobis faciet Pater vester cœlestis, si non remisistis » unusquisque vestrum fratri suo ex cordibus vestris⁵. » Ecce, fratres, res in aperto est, admonitio utilis, et valde

¹ Matth. xviii, 22. — ² Ibid. 23. — ³ Ibid. 28. — ⁴ Ibid. 32, 33. — ⁵ Ibid. 35.

salubris obedientia debetur, ut quod justum est, impleatur. Quia omnis homo et debitor est Dei, et debitorem habet fratrem suum. Quis est enim qui non sit debitor Dei, nisi in quo nullum potest inveniri peccatum? Quis est autem qui non habeat debitorem fratrem, nisi in quem nemo peccavit? Putas-ne quisquam in genere humano reperiri potest, qui non et ipse aliquo peccato obstrictus sit fratri suo? Debitor est ergo omnis homo, habens tamen et ipse debitorem. Ideo Deus justus constituit tibi regulam in debitore tuo, quæ faciet et ipse cum suo. Duo sunt enim opera misericordiæ, quæ nos liberant, quæ breviter ipse Dominus posuit in Evangelio: « Dimittite, et dimittetur » vobis: date, et dabitur vobis¹. » Dimittite, et dimittetur vobis, ad ignoscendum pertinet. Date, et dabitur vobis, ad præstandum beneficium pertinet. Quod ait de ignoscendo; et tu vis tibi ignosci quod peccas, et habes alium cui tu possis ignoscere. Rursus quod pertinet ad tribuendum beneficium; petit te mendicus, et tu es Dei mendicus. Omnes enim, quando oramus, mendici Dei sumus: ante januam magni patrisfamilias stamus, imo etiam prosternimur, supplices ingemiscimus, aliquid volentes accipere; et ipsum aliquid, ipse Deus est. Quid a te petit mendicus? Panem. Et tu quid petis a Deo, nisi Christum, qui dicit: « Ego sum panis vivus, qui de cœlo descendi²? » Ignosci vobis vultis? Ignoscite: « Remittite, et remittetur vobis. » Accipere vultis? « Date, et dabitur vobis. »

III. Sed quid in hac aperta præceptione movere possit, audite. In remissione tibi venia petitur, et ab ignoscente debetur, hoc potest movere, quod et Petrum movit. « Quoties debeo, inquit, ignoscere? Sufficit usque septies³. » Non sufficit, ait Dominus: « Non dico tibi septies, sed septuagies septies⁴. » Jam tu enumera quoties

¹ Luc. vi, 37. — ² Joan. vi, 51. — ³ Matth. xviii, 21. — ⁴ Ibid. 22.

in te peccaverit frater tuus. Si potueris pervenire usque ad septuagesimam et octavam culpam, ut transeas septuagies septies, tunc molire vindictam. Ita-ne verum est quod dicit¹, et vere ita se res habet, ut si peccaverit septuagies septies, ignoscas; si autem peccaverit septuagies octies, jam liceat tibi non ignoscere. Audeo, audeo dicere, ut et si septuagies octies peccaverit, ignoscas. Si autem peccaverit, ut dixi, septuagies octies ignosce. Et si centies peccaverit, ignosce. Et quid dicam toties et toties? Omnino quoties peccaverit, ignosce. Ergo ego ausus sum supergredi modum Domini mei? Ille in septuagesimo et septimo numero ignoscendi limitem fixit: hunc ego limitem transilire præsumam? Non est verum, non sum ausus plus aliquid. Ipsum Dominum meum audivi loquentem in Apostolo suo, ubi modus et numerus præfixus non est. Ait enim: «*Domine vobismetipsis, si quis adversus aliquem habet querelam, sicut Deus in Christo donavit vobis*².» Audistis formam. Si septuagies septies peccata tibi donavit Christus, si huc usque ignovit, et ultra negavit; pone et tu limitem, et ulterius noli ignoscere. Si autem Christus millia peccata peccatorum invenit, et tamen omnia donavit; noli subducere misericordiam, sed posce illius numeri solutionem. Non enim sine causa Dominus septuagies septies dixit: cum omnino nulla culpa sit, quam non debeas ignoscere. Ecce ille ipse servus, cujus debentis inventus est debitor, decem millia talentorum debebat. Puto enim, quia decem millia talentorum, ut parum sit, decem millia peccatorum sunt. Nolo enim dicere unum talentum, quod omnia peccata concludat. Servus autem ille quantum ei debebat? Centum denarios debebat. Jam plus non est quam septuagies septies? Et tamen iratus est dominus, quia ei non dimisit. Non solum enim centum plus sunt

¹ Vide infra Sermonem in Luc. xvii, 3. — ² Coloss. iii, 13.

quam septuaginta septem: sed centum denarii forte mille asses sunt. Sed quid ad decem millia talentorum?

IV. Ac per hoc omnes culpas, quæ in nos committuntur, parati simus ignoscere, si nobis desideramus ignosci. Si enim consideremus peccata nostra, et numeremus quid facto, quid oculo, quid aure, quid cogitatione, quid innumerabilibus motibus; nescio utrum dormiamus sine talento. Ergo quotidie petimus, quotidie divinas aures orando pulsamus, quotidie nos prosternimus et dicimus: «*Domine mitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*¹.» Quæ debita tua? Omnia, an aliquam partem? Respondebis: Omnia. Sic ergo et tu debitori tuo. Hanc ergo regulam ponis, hanc conditionem loqueris: hoc pacto et placito quando oras, commemoras, ut dicas: «*Dimitte nobis, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*.»

V. Quid sibi ergo vult septuagies septies? Audite, fratres, magnum mysterium, admirabile sacramentum. Quando Dominus baptizatus est, Lucas evangelista sanctus ibi commemoravit generationes ejus, quo ordine, qua serie, quo stemmate ad illam generationem ventum fuerit, qua natus est Christus. Matthæus cœpit ab Abraham, et venit usque ad Joseph descendendo²: Lucas autem ascendendo cœpit numerare³. Quare ille descendendo, ille ascendendo? Quia Matthæus generationem Christi commendabat, qua descendit ad nos; ideo quando natus est Christus, cœpit numerare descendendo. Lucas autem quia tunc cœpit numerare, quando baptizatus est Christus; ibi est initium ascensionis: iste ascendendo numerare cœpit, numerando autem complevit generationes septuaginta septem. A quo numerabat? Intendite a quo. Exorsus est numerare a Christo usque ad ipsum Adam,

¹ Matth. vi, 12. — ² Id. i, 1. — ³ Luc. iii, 23, etc.

qui primus peccavit, et nos cum peccati obligatione generavit. Pervenit usque ad Adam, et numerantur generationes septuaginta septem : hoc est, a Christo usque ad Adam, quas diximus septuaginta septem ; et ab Adam usque ad Christum septuaginta septem. Si ergo nulla generatio prætermittitur, nulla culpa præteritur, ubi non debeat ignosci. Nam ideo ipsius septuaginta septem generationes enumeravit, quem numerum Dominus in peccatorum remissione commendavit ; quoniam a baptismo cœpit enumerare, ubi omnia peccata solvuntur.

VI. Et in hoc, fratres, adhuc accipite sacramentum majus. In septuagesimo septimo numero mysterium est remissionis peccatorum. Tot generationes inveniuntur a Christo usque ad Adam. Deinde paulo diligentius interroga ipsius numeri secretum, latebrasque ejus inquire : pulsa diligentius, ut aperiatur tibi, Justitia lege Dei constat : verum est. Nam lex in decem præceptis commendatur. Ideo ille debebat decem millia talentorum. Ipse est ille memorabilis Decalogus scriptus digito Dei, traditus populo per Moysen famulum Dei. Debebat ergo ille decem millia talentorum : omnia peccata significat, propter numerum legis. Debebat et ille centum denarios : non minus ab eodem numero. Nam et centies centum fit decem millia ; et decies deni, centum. Et ille decem millia talentorum, et ille decies denos. A legitimo enim numero non recessum est, in quo utroque invenies utraque peccata. Uterque debitor, et uterque veniæ deplorator et impetrator : sed ille servus malus, servus ingratus, iniquus, noluit rependere quod accepit, noluit præstare quod illi indigno præstitum fuit.

VII. Videte ergo, fratres : Quisque incipit a baptismo ; liber exit, dimissa sunt illi decem millia talentorum : et cum exierit, invenire habet conservum suum debitorem.

Observet ergo ipsum peccatum : quia numerus undenarius transgressio legis est. Lex enim denarius, peccatum undenarium. Lex enim per decem, peccatum per undecim. Quare peccatum per undecim ? Quia transgressio denarii est, ut eas ad undenarium. In lege autem modus fixus est : transgressio autem peccatum est. Jam ubi transgrederis denarium, ad undenarium venis. Adeo magnum mysterium figuratum est, quando jussum est tabernaculum fabricari. Multa ibi numerosa dicta sunt, in magno sacramento. Inter cætera vela cilicina jussa sunt fieri, non decem, sed undecim¹ : quia per cilicium ostenditur confessio peccatorum. Quid autem amplius quæris ? Vis nosse omnia peccata contineri numero isto septuagesimo septimo ? Septulum solet pro toto computari : quoniam septem diebus volvitur tempus, et finito septenario, rursus ad caput reditur, ut eadem forma volvatur. Per hujusmodi formæ revolutiones sæcula transeunt : a septenario tamen numero non receditur. Omnia enim peccata dixit, quando septuagies septies dixit : quia illud undecim decem septies, fiunt septuagies septies. Omnia ergo dimitti peccata voluit, qui ea septuagesimo septimo numero præsignavit. Nemo contra se teneat non ignoscendo, ne contra illum teneatur, quando orat. Dicit enim Deus : Dimitte, et dimittetur tibi. Sed ego prior dimisi : dimitte vel postea. Nam si non dimiseris, revocabo te ; et quidquid tibi dimiseram, replicabo tibi. Non enim mentitur Veritas ; non enim fallit, aut fallitur Christus : qui subjecit, dicens : « Sic et vobis faciet Pater vester, qui in cœlis est². » Invenis Patrem, imitare Patrem. Si enim imitari non vis, exhæredari disponis. « Faciet ergo ita » vobis, inquit, Pater vester cœlestis, si non remiseritis

¹ Exod. xxvi, 7. — ² Matth. xviii, 35.

» unusquisque fratribus vestris ex cordibus vestris. » Ne dicas in lingua : Ignosco, et corde differas. Supplicium enim ostendit tibi Deus, minando vindictam. Novit Deus ubi dicas. Vocem tuam homo audivit : conscientiam tuam Deus inspicit. Si dicis, *Dimitto* : dimitte. Melius est cum clamas ore, et dimittis in corde, quam blandus ore, crudelis in corde.

VIII. Jam ergo obsecrant pueri indisciplinati, et nolunt vapulare, qui sic præscribunt nobis, quando volumus dare disciplinam : *Peccavi*, ignosce mihi. Ecce ignovi, et iterum peccat. Ignosce : ignovi. Peccat tertio. Ignosce : tertio ignovi. Jam quarto vapulet. Et ille, Numquid septuagies septies te fatigavi ? Si hac præscriptione severitas disciplinæ dormiat, repressa disciplina sævit impunita nequitia. Quid ergo faciendum est ? Corripiamus verbis, et si opus est, et verberibus : sed delictum dimittamus, culpam de corde abjiciamus. Ideo enim Dominus subdidit : « De cordibus vestris, » ut si per charitatem imponitur disciplina, de corde lenitas non recedat. Quid enim tam pium quam medicus ferens ferramentum ? Plorat secandus, et secatur : plorat urendus, et uritur. Non est illa crudelitas, absit ut sævitia medici dicatur. Sævit in vulnus, ut homo sanetur : quia si vulnus palpetur, homo perditur. Sic ergo ista monuerim, fratres mei, ut fratres nostros qui peccaverint omni modo diligamus, de corde nostro charitatem in eos non dimittamus, et disciplinam, cum opus est, demus : ne per solutionem disciplinæ crescat nequitia, et incipiamus propter Deum accusari : quia recitatum est nobis : « Peccantes coram » omnibus corripe, ut cæteri timorem habeant¹. » Certè si quis, quod solum verum est, distinguit tempora, et

¹ 1 Tim. v, 20.

solvit quæstionem, verum est. Si peccatum in secreto est, in secreto corripe. Si peccatum publicum est et apertum, publice corripe : ut ille emendetur, et cæteri timeant.

SERMO LXXXIV¹.

De verbis Evangelii Matth. XIX : *Si vis venire ad vitam, conserva mandata.*

I. DIXIT Dominus cuidam adolescenti : « Si vis venire » ad vitam, conserva mandata². » Non dixit : Si vis venire ad vitam æternam : sed, « Si vis venire ad vitam : » eam definiens vitam, quæ fuerit æterna vita. Hujus ergo vitæ amorem nos primitus commendemus. Etenim amatur et qualiscumque vita ista ; et ipsam qualemcumque, ærumnosam, miseram, finire homines timent, et pavescunt. Hinc videndum est, hinc considerandum, quemadmodum amanda sit æterna vita ; quando sic amatur misera ista et quandoque finienda vita. Considerate, fratres, quantum amanda sit vita, ubi nunquam finias vitam. Amas ergo istam vitam, ubi tantum laboras, curris, satagis, anhelas, et vix enumerantur quæ necessaria sunt in misera vita seminare, arare, novellare, navigare, molere, coquere, texere : et post hæc omnia finire habes vitam. Ecce quæ pateris in misera ista quam diligis vita : et putas te semper victurum, et nunquam moriturum ? Tempora, saxa, marmora, ferro plumboque consolidata, tamen cadunt : et homo nunquam se putat moriturum ? Discite ergo, fratres, quærere æternam vitam, ubi ista non to-

¹ Alias 17 de verbis Domini. — ² Matth. XIX, 17.

lerabit, sed in æternum cum Deo regnabit. « Qui enim » vult vitam, sicut dicit Propheta, diligit videre dies » bonos¹. » Nam in diebus malis mors potius optatur, quam vita. Nonne audimus et videmus homines in aliquibus tribulationibus et angustiis, conflictationibus et ægritudinibus dum sunt constituti, et vident se laborare, nihil aliud dicere²: Deus, mitte mihi mortem, accelera dies meos? Et aliquando venit ægritudo, curritur, adducuntur midici, solidi et munera promittuntur. Dicit tibi ipsa mors: Ecce adsum, quam paulo ante a Domino petebas, quid me modo fugere vis? Inveni te falsatorem, et miseræ vitæ amatorem.

II. De his autem diebus quos agimus, ait Apostolus: « Redimentes tempus, quoniam dies mali sunt³. » Non sunt ergo dies mali quos agimus in corruptela hujus carnis, in tanta vel sub tanta sarcina corruptibilis corporis, inter tantas tentationes, inter tantas difficultates, ubi falsa voluptas, nulla securitas gaudii, timor torquens, cupiditas avida, tristitia arida? Ecce quam malos dies: et nemo vult finire ipsos malos dies, multumque hinc rogant homines Deum, ut diu vivant. Quid est autem diu vivere, nisi diu torqueri? Quid est aliud diu vivere, quam malos dies malis diebus addere? Et eum crescunt pueri, quasi accedunt illis dies; et nesciunt quia minuuntur et ipsa est falsa computatio. Crescentibus enim decedunt dies potius, quam accedunt. Constitue alicui homini nato, verbi gratia, octoginta annos: quidquid vivit, de summa minuit. Et inepti homines gratulantur plurimis natalitiis, tam suis, quam filiorum suorum. O virum prudentem! Si tibi vinum minuatur in utre, tristaris: dies perdis, et gaudes? Mali ergo sunt dies: et eo pejores, quia diliguntur. Sic blanditur hic mundus, ut nemo ve-

¹ Psal. xxxiii, 12. — ² *Supple*, nisi. — ³ Ephes. v, 16.

lit finire ærumnosam vitam. Vera enim vita vel beata hæc est, cum resurgemus et cum Christo regnabimus. Nam et impii resurrecturi sunt, sed in ignem ituri. Vita itaque non est, nisi beata. Et vita beata esse non potest, nisi æterna, ubi sunt dies boni nec multi, sed unus. Ex consuetudine hujus vitæ appellati sunt dies. Dies ille nescit ortum, nescit occasum. Illi diei non succedit crastinus: quia non præcedit eum hesternus. Hunc diem, vel hos dies, et hanc vitam, et veram vitam in promissis habemus. Alicujus ergo operis merces est. Si enim mercedem amamus, in opere non deficiamus: et in æternum cum Christo regnabimus.

SERMO LXXXV¹.

De verbis Evangelii Matth. xix: *Si vis venire ad vitam, serva mandata, etc.*

I. EVANGELICA lectio, quæ modo personuit in auribus nostris, fratres, auditorem magis atque factorem, quam expositorem desiderat. Quid hac luce clarius: « Si vis » venire ad vitam, serva mandata²? Quid ergo dicturus sum? « Si vis venire ad vitam, serva mandata. » Quis est qui nolit vitam? et tamen quis est qui velit servare mandata? Si mandata servare non vis, quare vitam quæris? Si ad opus piger es, quare ad mercedem festinas? Dixit se ille dives adolescens servasse mandata; audivit præcepta majora; « Si vis perfectus esse, unum tibi deest, » vade, vende omnia quæ habes, et da pauperibus: »

¹ Alias de Tempore 205. — ² Matth. xix, 17.

nec perdes, sed « Habebis thesaurum in cœlo; et veni » sequere me ¹. » Nam quid tibi prodest, si feceris, et non sequaris me? Abscessit autem tristis ac mœstus, sicut audistis: habebat enim multas divitias. Quod audivit ille, audivimus et nos. Os Christi, Evangelium est. In cœlo sedet: sed in terra loqui non cessat. Nos non simus surdi: nam ille clamat. Nos non simus mortui: nam ille tonat. Si majora non vis facere, minora fac. Onus majorum ad te multum est, vel minora prede. Quid ad utraque piger es? quid utrisque adversaris? Majora sunt: « Vende » omnia quæ habes, et da pauperibus, et sequere me. » Minora sunt: « Non homicidium facias: Non adulteres, » Non falsum testimonium quæras: Non fureris: Honora » patrem et matrem: Diliges proximum tuum tanquam » te ipsum ². » Ista fac, Quid ad te clamo, ut vendas res tuas, cui extorquere non possum ne rapias alienas? Audisti: Non furaberis, tu rapis. Ante conspectum tanti Judicis, jam te non furem teneo, sed raptorem. Parce tibi, miserere tui. Adhuc vita ista dat tibi dilationem, noli abjicere correptionem. Fuisti heri fur; noli et hodie. Jam forte et hodie fuisti; cras noli. Aliquando fini malum, et pro mercede exige bonum. Bona habere vis, et bonus esse non vis: contraria est vita tua votis tuis. Si magnum bonum est habere villam bonam, quantum malum est habere animam malam?

II. Discessit dives contristatus, et ait Dominus: « Quam » difficile est, ut qui divitias habet, intret in regnum » cœlorum ³. » Et quam esset difficile, similitudine proposita, ostendit tam esse difficile, ut omnino sit impossibile. Omne enim impossibile difficile est; sed non omne difficile impossibile est. Quale difficile est, similitudinem attende: « Amen dico vobis, facilius est camelum per fo-

¹ Matth. XIX, 21. — ² Ibid. 18, 19. — ³ Ibid. 23.

» ramen acus transire, quam divitem intrare in regnum » cœlorum ¹. » Camelum intrare per foramen acus: si diceret pulicem, impossibile esset. Denique hoc audito, contristati sunt Discipuli, et dixerunt: « Si ita est, quisnam » poterit salvus fieri ²? » Quis divitum? Pauperes audite Christum, populo Dei loquor. Plures estis pauperes, vel vos apprehendite; et tamen audite. Quicumque de paupertate gloriimini, cavete superbiam, ne vincant vos humiles divites: cavete impietatem, ne vincant vos pii divites: cavete ebrietatem, ne vincant vos sobrii divites. Nolite de paupertate gloriari, si non debent illi de divitiis gloriari.

III. Audiant divites, si tamen sunt; audiant Apostolum: Præcipe divitibus hujus mundi: quia sunt divites alterius sæculi. Pauperes sunt divites alterius sæculi, Apostoli sunt divites alterius sæculi, qui dicebant: « Tanquam » nihil habentes, et omnia possidentes ³. » Ut sciatis de quibus loquatur divitibus, addidit, hujus mundi. Audiant ergo Apostolum divites hujus mundi: « Præcipe, inquit, » divitibus hujus mundi, non superbe sapere ⁴. » Primus vermis divitiarum superbia. Mala tineæ, totum rodit, et ad cinerem usque perducit. Præcipe ergo non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum: ne forte dives dormias, et pauper surgas. Neque sperare in incerto divitiarum: (Apostoli verba sunt:) sed in Deo, inquit, vivo. Fur tibi tollit aurum, quis tollit tibi Deum? Quid habet dives, si Deum non habet? Quid non habet pauper, si Deum habet? Non ergo sperare in divitiis, sed in Deo vivo, qui præstat nobis abundanter omnia ad fruendum; cum quibus omnibus et se ipsum.

IV. Si ergo non debent de divitiis sperare, non in eis fidere, sed in Deo vivo; de divitiis quid facturi sunt?

¹ Matth. XIX, 24. — ² Ibid. 25. — ³ 1 Tim. VI, 17. — ⁴ 2 Cor. VI, 10.

Audi quid : « Divites sint in operibus bonis¹. » Quid est hoc? Expone, Apostole. Multi enim quod nolunt facere, nolunt intelligere. Expone, Apostole : noli dare occasionem mali operis per obscuritatem sermonis. Dic quid dixeris : « Divites sint in operibus bonis. » Audiant, intelligant : non permittantur se excusare, sed se potius incipiant accusare, et dicere quod audivimus modo in Psalmo : « Quoniam peccatum meum ego agnosco² : » Dic tu quid est : « Divites sint in operibus bonis. Facile tribuant. » Quid est : Facile tribuant? Numquid et hoc non intelligitur? « Facile tribuant, communicent. » Habes tu, non habet alius : communica, ut communicetur tibi. Communica hic, et communicabis ibi. Communica hic panem, et accipies ibi panem. Quem hic panem? Quem colligis cum sudore et labore, ex maledicto primi hominis. Quem ibi panem? Qui dixit : « Ego sum panis vivus, qui de caelo » descendi³. » Dives es hic, sed pauper es ibi. Habes aurum, sed nondum tenes praesentem Christum. Erogena quod habes, ut accipias quod non habes. « Divites sint in operibus » bonis, facile tribuant, communicent. »

V. Ergo perdituri sunt res suas? Communicent, dixit : non, Totum dent. Teneant sibi quantum sufficit, teneant plus quam sufficit. Demus inde quamdam partem. Quam partem? Decimam partem. Decimas dabant Scribae et Pharisei⁴. » Erubescamus, fratres, Decimas dabant, pro quibus Christus nondum sanguinem fuderat. Decimas dabant Scribae et Pharisei : ne forte aliquid magnum facere te putes, quia frangis panem pauperi; et vix est millesima ista facultatum tuarum. Et tamen non reprehendo : vel hoc fac. Sic sitio, sic esurio, ut et ad istas micas gaudeam. Sed tamen quid dixerit vivus,

¹ 2 Cor. vi, 18. — ² Psal. l, 5. — ³ Joan. vi, 51. — ⁴ Luc. xviii, 12.

qui pro nobis mortuus est, non tacebo : « Nisi abundaverit justitia vestra, inquit, super Scribarum et Phariseorum, non intrabitis in regnum caelorum¹? » Ille nos non palpat; medicus est, usque ad vivum pervenit. « Nisi » abundaverit justitia vestra plus quam Scribarum et Phariseorum, non intrabitis in regnum caelorum. » Scribae et Pharisei decimas dabant. Quid est : Interrogate vos ipsos. Videte quid faciatis, de quanto faciatis; quid detis, quid vobis relinquatis; quid misericordiae impendatis, quid luxuriae reservetis. Ergo, « Facile tribuant, communicent, » thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut » apprehendant veram vitam. »

VI. Admonui, divites; audite, pauperes. Vos, erogate : vos, rapere nolite. Vos, tribuite facultates : vos, frenate cupiditates. Audite, pauperes, eundem ipsum Apostolum : « Est autem quaestus magnus². » Quaestus est acquisitio lucri. « Est autem quaestus magnus, inquit, » pietas cum sufficientia. » Communem habetis cum divitibus mundum : non communem habetis cum divitibus domum; sed habetis commune caelum, communem lucem. Sufficientiam quaerite, quod sufficit quaerite, plus nolite. Caetera gravant, non sublevant; onerant, non honorant. Quaestus magnus, pietas cum sufficientia. In primis pietas. Pietas est Dei cultus. « Pietas cum sufficientia. Nihil enim intulimus in hunc mundum³. » An attulisti huc aliquid? Sed nec vos, divites, aliquid attulistis. Totum hic invenistis, cum pauperibus nudi nati estis. Communis est in utroque infirmitas corporis; communis vagitus, miseriarum testis. « Nihil enim intulimus in hunc » mundum : (pauperibus loquitur :) sed nec auferre aliquid possumus. Victum et tegumentum habentes, his » contenti simus. » Nam qui volunt divites fieri. Qui vo-

¹ Matth. v, 20. — ² 1 Tim. vi, 6. — ³ Ibid. 7, etc.

lunt fieri, non qui sunt. Nam qui sunt, sint. Quod ad illos pertinet audierunt, ut divites sint in operibus bonis : « Facile tribuant, communicent. » Audierunt ipsi. Vos qui nondum estis, audite. « Qui volunt divites fieri, incidunt » in tentationem et laqueos, et desideria multa et noxia. » Non timetis? Audite quod sequitur : « Quæ mergunt homines in interitum et perditionem. » Non times? « Radix est enim omnium malorum avaritia. » Avaritia est, velle esse divitem, non jam esse divitem. Ipsa est avaritia. Mergi non times in interitum et perditionem? Non times radicem omnium malorum avaritiam? De agro tuo extirpas radicem spinarum, et non extirpas de corde tuo radicem malarum cupiditatum? Purgas agrum tuum, unde fructum capiat venter tuus; et non purgas cor tuum, ubi habitat Deus tuus? « Radix est enim omnium malorum » avaritia, quam quidam sequentes, a fide pererraverunt, » et inseruerunt se doloribus multis. »

VII. Audistis quid faciatis, audistis quid timeatis, audistis unde ematur regnum cœlorum, audistis unde impediatur regnum cœlorum. Omnes in verbo Dei concordate. Et divitem et pauperem Deus fecit. Scriptura loquitur : « Dives et pauper occurrerunt sibi, fecit autem » ambos Dominus¹. Dives et pauper occurrerunt sibi. » In qua via nisi in ista vita? Natus est dives, natus est pauper. Occurristis vobis pariter ambulantes viam. Tu noli premere, tu noli fraudare. Iste eget, ille habet. « Fecit » autem ambos Dominus. » Per eum qui habet, juvat egentem : per eum qui non habet, probat habentem. Audivimus, diximus : timeamus, caveamus, oremus, perveniamus.

¹ Prov. xxii, 2.

SERMO LXXXVI¹.

De verbis Evangelii Matth. XIX : *Vade, vende omnia quæ habes, et da pauperibus, etc.*

I. EVANGELIUM nos admonuit lectione præsentī, de thesauro cœlesti loqui Charitati Vestræ. Neque enim, sicut infideles avari putant, Deus noster perdere nos voluit res nostras : si bene intelligatur, et pie credatur, et devote accipiatur quod præceptum est nobis, non nobis præcepit ut perderemus, sed locum ostendit ubi poneremus. Nemo enim potest nisi cogitare de thesauro suo, et quodam cordis itinere divitias suas sequi. Si ergo in terra obruuntur, ima petit cor : si autem in cœlo reservantur, sursum erit cor. Si ergo volunt facere Christiani quod norunt se etiam profiteri : (neque enim hoc omnes qui audiunt noverunt; atque utinam non frustra noverint, qui noverunt :) qui ergo vult cor sursum habere, ibi, ibi ponat quod amat; et in terra positus carne, cum Christo habitet corde : et sicut Ecclesiam præcessit caput ejus, sic Christianum præcedat cor ejus. Quomodo membra itura sunt quo præcessit caput Christus, sic iterum resurgens iturus est quo nunc præcesserit cor hominis. Eamus ergo hinc, ex qua parte possumus : sequetur totum nostrum quo præcesserit aliquid nostrum. Domus terrena ruinosa est : domus cœlestis æterna est. Quo venire disponimus, ante migremus.

II. Audivimus divitem quemdam a bono magistro quæ-

¹ Alias de Diversis 43.